

AZ ANGOL VÁROS: A VÁROSI ÉLET TÖRTÉNETE

*Girouard, M (1990) The English Town:
A History of Urban Life, Yale, 330 o.*

A történelem kifinomítja az egyes helyek jellegét — bizonyos esetekben olyan sikeresen, hogy már nem értjük, amit nézünk, látunk. Mark Girouard építéstörténész számára az angol városok azért érdekesek, mert emberek évszázadok alatt hozott döntéseinek ezreit tárják eléink. Kereskedelmi vagy védelmi okokból sok várost olyan helyre építettek, ahová értelmes szemlélő sohasem telepítette volna. Az utcák kuszaságában, az épületek homlokzatán felfedezhető a sajátos érdekek összejátszása és összeütközése: ez a hatalmas, központi parkolóhely valaha piactér volt; amott a házak girbe-gurba sora hajdan egy folyót szegélyezett, ami ma a föld alatt folyik. A György-királyok korában a városépítők és a várostervezők a város mibenlétéről alkotott, igen változatos nézeteiket ráerőltették a helyi középkori struktúrákra.

A 18. századi Angliában a felvilágosodás változásokat hozott magával. Az emberek kezdtek elmenekülni a városokból, mert a zöldbe vágytak; e folyamat eredményeként jöttek létre az elővárosok. Mások nagytakarításra vágytak: új

geometriai tervekkel újjá akarták építeni a városokat. A 18. századi elképzelés, miszerint az embereknek valahogy ki kell jönniük a százéadaikkal — s amelynek eredményeként megszülettek a sarló alakban épült házsorok, a parkok és a sétányok —, legyőzött a viktoriánus kor agresszivitása által. A jómódú polgár már nem akart olyan magas házsorú, előkertes házban lakni, amelyből szinte megölelhette szomszédait. Vágya egy nagy kertben álló, önálló ház lett. A 20. században Le Corbusier nagy fontosságot tulajdonított a magas, különálló épületeknek, lerombolva ezáltal azon érzések jelentős részét, amelyet az angol nép sok-sok generációja beépített a városaiba.

Girouard könyve szép, sok térkép, metszet található benne, s látható számtalan ház fényképe is, amelyek egy része kellemesen, a másik feszengve áll idők során megváltozott környezetében.

(Külföldi ismertetés alapján)

A KAPITALIZMUS TÖRVÉNYE: TERÜLET, TECHNOLÓGIA ÉS IPARI FEJLŐDÉS

Storper, M. — Walker, R. (1989) The Capitalist Imperative: Territory, Technology and Industrial Growth, Oxford, Basil Blackwell.

Technológia, munkaerőpiac, munkaadó—munkavállaló viszony, verseny — e kategóriák mentén teszi fel alapkérdését a gazdaságföldrajz: miért éppen oda települ az ipar, ahova települ? Storper és Walker e kérdés újrafogal-

mazására vállalkozik. Szerintük a hagyományos megközelítés túlságosan merev fogalmakat használ a valóság leírására, s ezek nem alkalmasak arra, hogy a konkrét vállalatok formájában megtestesülj, de állandó változásban

lévő termelési folyamatokat megértsük. A szerzők ezért nem különböző termékek vagy iparágak területi elhelyezkedését állítják vizsgálódásuk középpontjába, hanem a termelési folyamatok időleges összekapcsolódását keresik a tér meghatározott pontjain. A szerzőpár sajátos (szándékuk szerint a marxista tradíció-

ból kiinduló, de valójában a neoklasszikus közgazdaságtanra kacsingató) gazdasági teória alapján elemzi az elmúlt kétszáz év gazdaságtörténeti tényeit az Egyesült Államokban, így keresvén a termelés és a gazdasági tér összefüggéseit.

(Kiadói katalógus alapján)

AZ EMBERBARÁT VÁROS

Short, J. R. (1989) The Humane City, Oxford és New York, Basil Blackwell.

A korábban a lakáskérdéssel és más városi problémákkal foglalkozó fiatal angol geográfus személyes hangvételű írása rövid, ámde „sűrű” szöveg. A szerző már a bevezetőben előrebocsátja: tanulmánya optimista, sőt idealista szemléletben íródott, vagyis normatív teória kifejtésére tesz kísérletet. Társadalomfilozófiai meggyőződését Short úgy jellemzi,

mint amely nem osztja sem a „mindent elutasító radikalizmus”, sem a „piaci brutalitás”, vagyis a szabadpiac nézetét. A kettő között elfogadható axiómákat az állampolgári cselekvőképességre épített modellben, a „szép, ami kicsi”-gazdaságban és a zöldek által képviselt politizálásban talál.

(Kiadói katalógus alapján)

**A KISVÁROSTÓL A FEJLETT TECHNOLÓGIÁIG:
A KÖZÖSSÉGI ÉS AZ IPARI IDŐDIMENZIÓK KONFLIKTUSA**
Nash, J. C. (1989) From Tank Town to High Tech: The Clash of Community and Industrial Cycles, New York, State University of New York Press.

Egy antropológus könyvét veszi kézbe az olvasó, vagyis egy olyan tudomány képviselőjéét, amely megindult azon az úton, amely a partikuláristól az általános szemlélethez vezet. A tanulmány alcíme, vagyis a csoport- vagy közösségi „idő” és az iparvállalatok által érzékelt „idő” közötti distinkció, arra a fontos társadalmi tényre utal, hogy az Amerikai Egyesült Államokban sokszor egy-egy nagyvállalat határozza meg egy viszonylag kis település életét, nemcsak közgazdasági, hanem kulturális és társadalmi értelemben is. A szerző ál-

tal kínált tanulságok leszámolni látszanak a „modern ipari társadalom” illúziójával, amely társadalom elszigetelt individuumokból áll, akik szabadon mozognak az állandóan változó gazdaság kívánalmai szerint. Esettanulmányokon keresztül Nash bemutatja, hogy míg a tőkemozgás általában nem korlátozott, sőt az állam támogatja, addig egész települések nem tudnak elmozdulni, s tagjaik, ha mégis elköltözni szándékoznak, maguk viselik annak anyagi és nem anyagi költségeit.

(Kiadói katalógus alapján)